

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za ceilo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Slovensko trgovsko šolstvo. — Postavimo Iliriji spomenik! — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. — Kranjsko: Razno. — Slovensko gledališče. Podlistek: Uradništvo in drugo v Bosni in Hercegovini. — Čarovnik.

Slovensko trgovsko šolstvo.

Ta mesec se otvori slovenska trgovska šola v Ljubljani. Kakor glede meščanskih šol smo Slovenci tudi glede trgovskih šol popolnoma zanemarjeni, zato je jako umestno, ako izpregovorimo par besed o tem vprašanju z ozirom na poprej omenjeno otvoritev.

Jako žalostno izgleda v tem oziru. V Ljubljani obstoji trgovska šola, ki jo vzdržuje gremij ljubljanskih trgovcev, toda ta šola je privatna in spojena z Mahrovo trgovsko šolo, ki je le nemška oziroma srbsko-hrvatska. Tudi na gremijalni šoli se jako malo poučuje v slovenskem jeziku in ta šola je kot večerna in nedeljska popolnoma nezadostna, kajti ker je namenjena trgovskim vajencem, takorekoč ne pride v poštev kot učni zavod za vzgojo trgovskega naraščaja, ampak le kot trgovskonadaljevalna šola. V meritnem oziru ji ni ničesar očitati, nasprotno, trgovski vajenci v Ljubljani so lahko veseli, da imajo vsaj v nji svojo strokovno nadaljevalnico, ki se tudi ozira na slovenščino.

Sicer pa Slovenci sploh še nimamo prav nobene trgovske šole in je nas res lahko sram, ako pregledujemo statistiko trgovskih šol po drugih deželah, zlasti na Češkem. Razen že poprej omenjene šole se ozirajo še na trgovske predmete meščanski šoli v Krškem in Postojni ter obrtnonadaljevalne šole po večjih krajih na

Kranjskem, katerih je vseh skupaj izven Ljubljane 17. Obrtne nadaljevalne šole v Kamniku, Metliki in Novem mestu imajo še posebne trgovske tečaje za trgovske vajence.

S tem smo torej izčrpali vse, kar je v prid slovenski trgovski izobrazbi ustanovljenega in obstoječega na Kranjskem, na izvenkranjske slovenske kronovine se ne oziramo, ker se pravzaprav nimamo na kaj ozirati. Pozabiti pa ne smemo hvalevrednega delovanja slov. trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani, ki se res z vnemo trudi, da povzdigne trgovsko izobrazbo s prirejanjem strokovnih učnih tečajev, bodisi z izdajanjem trgovskih učnih knjig. V tem oziru mu sledijo slov. trgovska društva v Trstu, Gorici, Celju in Mariboru, ki store kolikor morejo za izobrazbo svojih članov.

H koncu koncev moramo pa le konstatirati, da doslej še nismo imeli slovenske trgovske šole in da je nova trgovska šola, ki se otvori sredi novembra v Ljubljani, prvi slovenski učni zavod te vrste.

Pričakovali smo sicer, da dobimo še poprej višjo slovensko trgovsko šolo, za katero se poteza kranjska trgovska in obrtniška zbornica in o kateri govorimo spodaj, toda zadovoljni smo tudi s početniško trgovsko šolo; je vsaj nekaj po dolgem, dolgem času.

Letos se otvori le pripravljalni razred, v katerega se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili najmanj ljudsko šolo in so stari 13 let. Upamo, da bo imela šola dovolj obiskovalcev.

V zvezi s trgovsko šolo se otvori tudi združna šola ali pravzaprav, če si prav mislimo, združni tečaj, v katerega se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili ljudsko šolo in so stari

Omenil sem že v prvem podlistku Turka, ki je nosil črno kavo v urad. Imenoval se je Avdo in poznali so ga vsi uradniki. Prinesel je vsak dan dopoldne in popoldne pristno turško kavo v „červah“, to so male bakrene ali medene posode, v katerih se za vsako posamezno osebo posebej skuha kava. Turek Vam prinese kar z ognjišča to posodo, ne da bi poprej precedil kavo ter zraven prav majhno skodelico s še manjšo žličko in sladkorjem. Potem sami nalivate kavo v skodelico in lahko pojedete tudi gosti ostanek na dnu, kar dela večina Bošnjakov in tudi uradnikov. Vse to stane le pet krajcarjev in je ta kava res tako izborna, da bi jo zaman iskal v najboljših kavarnah. Zato se je pa marsikdo tako navadi, da ne more biti brez nje in postane pitje črne turške kave ravno taka strast kakor kajenje ali zavživanje opija. Zdravju gotovo to ni koristno, kar sem tudi sam na sebi okusil. Bil sem le malo časa v Sarajevu, toda kavo sem pil po trikrat štirikrat na dan, bodisi v uradu ali v turški kavarni, kjer jo ravno za ta denar dobiš in ni treba niti napitnine dati.

Vsled preobliga vživanja črne kave in kajenja bosanskih cigaret sem prišel iz Bosne tudi tako suh kakor trlica, da so se me doma ustrašili misleč, da imam jetiko.

Naš vitez se je bil tudi tako navadil črne kave, da je ni mogel pogrešati. Moral jo je vsak dan imeti. Toda Avdo mu je ni hotel dati, ker

16 let. Obe šoli je ustanovil deželni odbor v zmyslu sklepa deželnega zbora. Tudi združna šola je potrebna, ker je združništvo pri nas že tako lepo razvito kakor malokje drugod. In ravno za zadrage manjka zmožnih ljudij, ki bi vodili zadrage, kajti manjše zadrage si ne morejo najeti posebnega uradnika. Zato bi bilo pa jako dobro, da bi se v združno šolo sprejemali imovitejši kmetski sinovi, katerim ni toliko na tem, da bi si potem na podlagi svoje izobrazbe v združni šoli iskali kruha, ampak da bodo kot odborniki zadrage pozneje tudi strokovno stran v združnem poslovanju dobro poznali oziroma sami vodili.

Vrnimo se pa zdaj k slovenski višji trgovski šoli, katero bo ustanovila kranjska trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani. Ob tej priliki ne bo brez zanimanja, ako opišemo zgodovino in razvoj tega vprašanja.

Kranjska trgovska zbornica je dne 12. januarja 1901 v svečani seji v proslavo svoje petdesetletnice sklenila, naj se izvoli odsek, ki se posveti o vsem, kar treba ukreniti za ustanovitev slovenske trgovske akademije. V ustanovni zaklad za to šolo naj se odmeni 20000 K. Predlog je kaj lepo utemeljeval zbornični tajnik dr. Murnik in se je nato tudi res izvolil odsek peterih članov, ki je skrbel, da se bo ta šola res oživotvorila ter stopil v dotiko z deželnim odborom, občinskim svetom ljubljanskim in z državo, da bi se šoli zagotovili denarni prispevki.

Deželni zbor je v svoji javni seji dne 17. julija 1901 storil soglasni sklep: „Priznava se, da bi bila ustanovitev višje trgovske šole v Ljubljani koristna ter se zato

mu je bil vitez že preveč dolžan. Le če mu je naprej dal groš, jo je dobil. Kolikokrat se je slišalo, da je vitez rekel: „Čuješ, Avdo, i meni daj črno kavo!“

„Plati mi, onda češ dobit.“

„Hoću Ti sutra platit.“

„Neću; Ti meni novac, ja Tebi kavo“

Vitez je bil seveda ves obupan in navadno je prišel k meni, naj mu posodim pet krajcarjev za znamko. Znamke ni kupil, pač pa je šel za Turkom in kupil kavo.

Tako smo imeli dopoldne in popoldne črno kavo na mizi med akti. Za naše razmere je to nekaj posebnega, a je vdomačeno v Bosni in vidi se v uradu kavo na vseh mizah, bodisi pri sekijskem načelniku ali pri zadnjem pisarju. Ta pijača je pa za večino tudi edini luksus, ki si ga privoščijo za pet krajcarjev.

Črna kava igra torej precejšnjo vlogo in vsaka posebnost se praznuje s črno kavo.

Nekaj dni po mojem vstopu je dobil Dunajčan prvega sina. Vesel je priteknel drugi dan v pisarno in ko je naznanil to novico, je vitez takoj rekel: „Ta veseli dogodek moramo pa dostojno praznovati. Zdaj boš pa plačal za vse!“

Pričakoval sem seveda, da se bo tovariš izkazal s kako posebno pijačo, ker je bil takoj zadovoljen plačati. No, ko je prišel Avdo, je prinesel za vsakega črno kavo in srečni oče je

Uradništvo in drugo v Bosni in Hercegovini.

(Osební spomini.)

II.

Omeniti moram, da našega Madjara, bivšega nadporočnika in viteza, prvi dan v mesecu nikoli ni bilo v urad. Zakaj ne, sem si lahko sam mislil. Vsak hip je pogledala kaka židovska glava skozi vrata ter se ozrla na njegov sedež, ki je bil prazen. Le malokateri je vprašal, če ga ni v uradu, kajti navadili so se že, da ga ta dan ne dobijo. Po plačo je prvega prišla njegova žena ter mu izročila doma majhen znesek, ki ga je pa še tisti dan zapil. Prvega je cel dan in navadno celo noč pil, da ga največkrat tudi drugega ni bilo v urad, ali je pa prišel tako skrokan, da ni bil za nobeno delo. Predstojnik ga je sicer parkrat opominjal in mu zagrozil z disciplinarno preiskavo, toda ni nič pomagalo in končno se je sam privadil, da ima vitez privilegij izostati ta dan iz urada. Seveda je potem vitez cel dolgi mesec trezen in žalosten hodil v urad in niti krajcarja denarja nisem videl pri njem. Saj je celo prestarju, „klobasarju“ in Turku Avdiju ostajal dolžan tiste krajcarje, da mu še ti niso hoteli več upati.

Teh važnih oseb se moram v pojasnilo malo približati dotakniti.

deželnemu odboru naroča, da glede tega, kako naj bo urejena, in glede stroškov zanjo stopi v dogovor s trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani, in da deželnemu zboru v bodočem zasedanju o tem poroča ter mu stavi predloge, pri čemer naj pa ima pred očmi, da letni prispevek dežele ne sme presežati vsote 10000 K."

Radi nenormalnih razmer v deželnem zboru kranjskem se pa do letos še ni nič govorilo o tem vprašanju v deželnem zboru in ko so nastale letos spet normalne razmere, je poslanec dr. Krek predlagal ustanovitev nižje trgovske šole, ki se bo v par dneh tudi otvorila. S tem pa še ni rečeno, da bi deželni zbor ne razpravjal morda v prvem svojem zasedanju zopet o višji trgovski šoli.

Tudi občinski svet mesta Ljubljane je začetkom leta 1902 sklenil podpirati višjo trgovsko šolo. Ker pa stroški niso bili znani, takrat ni določil višine in oblike občinske podpore, ampak se je omejil na principijalno zagotovilo, da bo občinski svet svoječasno dovolil primerno podporo, ko bo zavod že oživitoren. Ker se bo itak moralo zidati poslopje za državno obrtno šolo — kakor znano, je ravno v zadnjem času odpovedala Kranjska hranilnica tej prostori — je občinski svet bil mnenja, da bi se višja trgovska šola nastanila v istem poslopiju, ker bi se tako prihranilo mnogo stroškov za šolske prostore, za kurjavo in postrežbo kakor tudi za učne moči, kar bi le pospeševalo ustanovitev obeh šol.

Državna oblast bi itak tudi podpirala to šolo, ako sta ji že deželni odbor in mestna občina ljubljanska zagotovila podporo.

V trgovski zbornici izvoljeni odsek je potem v seji trgovske zbornice dne 23. februarja 1904 sprejel ustanovilo oziroma pravila višje trgovske šole in zbornica je medtem tudi vsako leto prispevala v ustanovni zaklad za višjo trgovsko šolo ter še vedno prispeva, tako da je zaklad že precej narasel.

V seji trgovske zbornice dne 16. novembra l. 1904 se je potem sprejel proračun za to šolo ter sklenilo, da se ustanovni zaklad najprej porabi za izdajo slovenskih učnih knjig. Ustanovni zaklad je znašal do konca l. 1904 okroglo 22000 K in v isti seji se je tudi sprejelo, da se vsa zbornična doklada južne železnice, ki jo je morala naknadno plačati za pet let nazaj, to je znesek 23000 K prideli ustanovnemu zakladu.

Danes mora biti ta zaklad že jako velik in pričakovati je, da bo trgovska zbornica v kratkem zopet razpravljala o tem tako važnem vprašanju, že v ožigled temu, ker bodo absolventje te šole lahko kot slovenski korespondentje dobili jako lepe službe pri tovarnarjih in veletrgovcih izven Kranjske, seveda, če se bodo

plačal pet krajcarjev za vsakega. To je bilo celo preznovanje!

Ravno tako se je zgodilo, če je kdo svoj god praznoval ali če je avanziral, plačal je kavo za vse tovariše v sobi in ti so bili zadovoljni.

Ta slučaj tudi jasno osvetljuje skromnost in pomanjkanje. Že to je bilo torej nekaj posebnega, če je plačal kdo ob slovesni priliki 25 kr. za tovariše! Sam se je zavedal, da stori s tem nekaj dobrega kolegom in kolegi so bili s to malenkostjo zadovoljni, kajti denar je bil pri njih silno redek!

Druga oseba, ki je tudi vsak dan prihajala na pomoč telesnim potrebam uradnikov, je bil prestar s prestami. Tudi temu se je naš vitez že toliko „zameril“, da mu ni hotel več dajati prest.

Tretji je bil mož s klobasicami in domačim kruhom. Ta se je držal le bolj uradnikov od osmega činovnega razreda višje, kajti za nas druge so bile klobasice že luksuz. Tudi naš madjarski vitez se ni veliko brigal za klobasarja, ker si klobasice ni mogel privoščiti.

Te osebe so torej hodile v urad, kajti s strankami nismo imeli veliko posla. Ako trdim, da so bili uradniki po večini tudi tem dolžni, ponovim samo prejšnje stvari. Vem, da so drugod — naše kronovine ne izvzamem — uradniki tudi zelo zadolženi, toda v taki meri pa vendar ne.

naši trgovci držali sklepa, da bodo le slovensko korespondirali s svojimi dobavitelji.

Potrebno se nam je zdelo o priliki otvoritve nove trgovske šole spomniti se tudi višje trgovske šole. Nova trgovska šola je le nižja stopnja na lestvici trgovskega šolstva in na tej stopnji slovensko trgovsko šolstvo ne sme ostati. Nova šola tudi ne bo zadoščala potrebam višje izobrazbe in zato je treba šole, ki bo dopolnjevala novo šolo, šole, ki bo stavila svoje abiturijente na enako stopnjo z abiturijenti višje gimnazije ali višje realke.

Želimo torej, da bi se tudi ustanovitev višje trgovske šole kmalu uresničila!

Postavimo Iliriji spomenik!

Velikim možem postavljamo spomenike, velike može spoštujemo ter se trajno zavedamo njihovega dela za človeštvo in posamezne narode, zakaj bi se tedaj ne spominjali velikih dob, ki so prinesle nov kulturen preobrat, ki so pomenjale napredek človekoljubja in svobode, zakaj bi ne postavljali spomenike tudi tem velikim dobam, da se bolj ohranijo v našem spominu in nam vidno govore o svojem času.

Poleg reformacije je gotovo Ilirija največja doba v našem narodnem življenju in tedaj po vsej pravici zasluži, ne le da se globlje pogledimo v njeno delo in njen pomen, ampak, da ji postavimo tudi trajen spomenik, ki naj priča našemu narodu o svojem velikem kulturnem pomenu in vsodbuja zaeno slovensko ljudstvo k delu za narodno samoupravo! Spomenik pa naj ne bo le nemi kamen, ampak kulturnen delokrog, ki bi združeval vse, kar spominja na tedanjo dobo in odgovarja našemu pojmovanju Ilirije.

Naj navedem tu vsaj nekaj glavnih misli, kakšen naj bi bil približno ta kulturni spomenik ilirskega kraljestva, katerega stoletnico obhajamo prihodnje leto in katero moramo vsekakor z zadostno in dostojno manifestacijo proslaviti.

Predvsem je treba ljudi, ki bi se zanimali in se pripravljali za dostojno proslavitev stoletnice Ilirije. Škoda bi bilo, ako bi se prihodnje leto, ko slavimo vendar tako važen političnokulturni dogodljaj, pokazali nezadostno ali pa sploh nepripravljene. Bela Ljubljana tedaj nikakor ne sme zamuditi in prezreti nekdanjega svojega pomena, ko je bila kraljevska stolica Ilirije, ko se je našemu narodu, pod vplivom francoske revolucije, prvič dalo politične in narodne svobode, politične in narodne samouprave. Zato

To se mi je tembolj čudno zdelo, ker nisem opazil, da bi kaj zapravljali s pijančevanjem. Kajpada so si tudi včasih čez mero privoščili, toda po večini so bili vsi le „kvartalni pijanci“ kakor sem povedal o vitezu.

Priznati se pa mora, da je življenje v Sarajevu precej drago in da uradniške plače nikakor niso zadostovale. Zato se le čudim, da bosanska uprava ni bolj gledala nato, zlasti ko so ji bili uradniki vendar glavna opora; na domačine se še danes ne more veliko zanašati.

Ker je bila večina uradnikov taka, da jim je bila služba pri bosanski upravi zadnje pribežališče, je po sebi umevno, da so bili svojemu kruhodajalcu slepo udani, ker si ravno drugod niso mogli kaj boljšega poiskati. To je pa vlada tudi pošteno izkoriščala.

O, kolikokrat sem čul, kako so kleli to vlado ter škrtali z zobmi, ker jim je tako slabo šlo, toda pomagati si niso mogli in morali so še nadalje ostati sužnji. Zlasti moji ožji rojaki, ki so prebili že par let na vseučilišču, toda niso napravili nobenih izpitov, so kleli nepremišljeni korak, ko so stopili v bosansko službo. Bodril in tolažil sem jih, češ, nadaljuj studije ali se pa vrni v domovino ter rajši tam stradaj. Radi bi to storili, toda niso imeli nikake energije več v sebi, ves pogum jih je zapustil. Brez volje in mehanično so še naprej gonili kolesa vladne mašine in bodo to delali tudi v novih razmerah.

je ona v prvi vrsti poklicana postaviti Iliriji kulturnen spomenik.

Zato je prvi predpogoj, da bi se iz srede bele Ljubljane zbrali resni ljudje, ki bi hoteli posvečati vsaj nekoliko truda in dela dostojni proslavitvi Ilirije.

Ljubljana bi morala stvoriti iz svoje srede nekaj

Club franco-illyrien (slovène), čigar naloga bi bila podrobnejše in pripravljajno delo za kulturno proslavo Ilirije.

Dostikrat se je že poskušalo v Ljubljani osnovati francoske krožke, toda žal, vsi ti poskusi so ostali brez vspeha, kar pa ne more biti ravno v zadoščenje slovenski Ljubljani in naši inteligenci, ki bi se morala že davno otresti nemškega vpliva.

Čuje se ponovno, da ni zadosti slovenskega občinstva, ki bi govorilo francoski. Priznati moramo res, da število onih, ki govore francoski, ni ravno veliko, toda to še ni nikakšen zadosten vzrok, da bi se vsaj ti ne mogli združiti. Pisec sam pozna osebno dosti slovenskih inteligentov v Ljubljani, ki glede izobrazbe in znanja prekašajo člane raznih francoskih klubov v Pragi in na Dunaju. Treba je le tem damam in gospodom pripraviti ugodno društveno življenje, da bi se češče shajali ter konverzirali francoski, kar bi pač imelo tudi to dobro stran, da bi nemščina v naših boljših slojih stopila v ozadje in jo v salonih nadomestila francosčina, kakor se je to že zgodilo v velikem delu češke inteligence. Toda to bi ne bila glavna stvar.

Glavni namen zgoraj omenjenega „Cluba franco-illyrien“ bi bil združevati vse prijatelje in poznavalce francoskega naroda, vse one, ki se zanimajo in pečajo z Ilirsko dobo in njenim gibanjem kakor dalje odličnejše predstavitelje slovenske inteligence, in tvoriti tako narodno reprezentacijo v stikih slovensko-francoskih in pri oslavi Ilirije.

V kulturnem oziru bi tak „Club“ lahko veliko storil. Slovenci se pogajamo že toliko časa za narodne kulturne zavode, pri tem pa pozabljamo, koliko je treba dolgotrajnega podrobnega dela, ki se pozneje ne da kar na hip nadomestiti. Ker je Ljubljana naše kulturno središče, tedaj je samo po sebi umevno, da bi se njeno delovanje moralo pokazati na vseh poljih. Tako n. pr. doslej še nimamo pri nas nikakšne knjižnice in čitalnice, kjer bi bila razven nemških zastopana vsaj za naše razmere v dostojnem številu tuja predvsem francoska dela in časopisje. In ako naj se naša mladina, morda celo visokošolska, izobražuje doma, kaj ji pa naj damo, ako nimamo zadostno bogato

S tem, da se je proglasila aneksija, so vsaj v toliko na boljšem, da si bodo pridobili domovinsko pravico v Bosni, dočim je dosedaj niso imeli in so bili res pravi brezdomovinci! Zdaj bodo vsaj vedeli, da imajo nekaj pravice do zemlje, za katero delajo in da ne bodo morda njih otrok, ako se staršem nesreča pripeti ali da umro, gnali v domovinsko občino bodisi na Kranjskem, Hrvatskem, Češkem ali Madjarskem.

Naj omenim še nekoliko razmerje domačinov do uradnikov, potem naj bo o uradništvu dovolj.

Domačin je nasproti uradnikom še vedno tako ponižen kakor je bil pod turškimi begi in agi. Ako pride v urad, vselej pred vrati sezuje čevlje odnosno odloži sandale ter pride v nogavicah v sobo. Z vso ponižnostjo in skromnostjo prosi za kako stvar, ki mu gre po vsej pravici.

Uradniki pa niso vedno ljubeznivi, zlasti neslovanski, ki nimajo čuta za to rajo, ki je tako dolgo ječala takorekoč v suženjstvu.

Prigodi se tudi še, da prinašajo v urade različne stvari, perutnino, jajca, poljske pridelke, da jih podare uradniku. Ti tega seveda ne smejo sprejemati, zato so se domačini zlasti v prvih časih po okupaciji zelo čudili novim razmeram. Pod turško vlado je moral vsakdo, ki je iskal svojo pravico, poprej dati obilo darov uradniku, sicer se niti spustil ni z njim v pogovor.

knjižnico z izbranimi mojstrskimi deli iz tuje nele nemške literature?!

„Club franco-illyrien“ bi imel tedaj važno kulturno narodno nalogo prožati, poleg priložnosti konverzacije in učenja francoščine, tudi slovenskemu in telegentnemu občinstvu izbrano francosko čitalnico in knjižnico, ki bi vsaj nekoliko odpomogla današnjemu nedostatku francoskih knjig, revij in časopisov v kulturnem našem središču samem.

Da bi bil klub od kraja navezan na prispevke članov in darove, se razume samo ob sebi. Toda ne smemo prezreti pa še enega dejstva, ki je velevažen. Kakor je znano, obstajajo francoski krožki med vsemi narodi celega sveta. Posebno veliko jih imamo med Čehi (v Pragi), dalje obstoja več bolgarsko-francoskih in srbsko-francoskih krožkov po mestih Bolgarije in Srbije, ki imajo predvsem namen razširjati znanje francoščine in ohraniti tesnejše stike s Francozi. Tudi obstoja v Parizu (boulevard Saint Germain) posebno društvo Alliance Francaise, katerega smoter je razširjati francoski jezik in kulturo med ostale narode. Ko sem pred pol letom govoril s tamošnjim sekretarjem, mi je dal med drugim tudi sledeče podatke:

Naše društvo sicer direktno ne ustanavlja klubov med drugimi narodi, pač pa gre kolikor mogoče na roke, da se omogoči ustanovitev. Ako se torej osnuje tak „cercle“, tedaj ga na njegovo prošnjo, katera se formalno predloži konzulu naše republike (n. pr. francoskemu vladnemu zastopniku v Trstu), ki nam jo priporočeno pošlje, gotovo sprejme v našo „Zvezo“. Obveznosti novoustanovljeni klub proti nam nima, pač pa ima razne ugodnosti. Tako se n. pr. pošiljajo takim klubom zastoj učitelji francoščine, ako odlični Francoz potuje po dotični deželi, ga navadno naša „Alliance“ naprosi, da predava v ondotnem klubu, dalje se pošilja zastoj „Vestnik“, knjige in tudi denarne podpore. Pri nabavi knjig in časopisja, ako se jih naroči po našem posredovanju, dajejo knjigarne in založništva izdaten popust.

Toliko tedaj iz pogovora s kompetentno osebo. Naj omenim še, da „Alliance française“ vzdržuje na Dunaju sama francosko šolo, katero obiskuje veliko število prijateljev francoskega jezika. Da bi tudi slovensko-franc. klubu šla „Alliance“ na roke, ni nobena dvoma in to še tem bolj, ker bi bil prvi krožek za slovenske pokrajine in za južne avstrijske dežele sploh.

(Konec prih.)

Iz lastne skušnje mi ni znano, kako so razmere med uradnim in domačim zunaj na deželi, ko pridejo medsebojno vsak dan v dotiko, zato ne morem tega opisati. V Sarajevu pa uradniki niso prav nič občevali s prebivalci, imeli so svojih ljudi dovolj, da niso pogrešali družbe.

Kakor sem pa v prvem delu omenil, ni bilo niti med uradnim samim nikakega prijateljstva in soglašanja, tem manj je bilo torej pričakovati, da bi se oklenili domačinov. Za uradnika je bil domačin ušivi Bošnjak, za Bošnjaka pa uradnik „prokleti švaba“, bodisi, da je bil tudi njegove krvi.

Seveda so se izza časa okupacije in zlasti v zadnjih letih razmere veliko zboljšale bodisi za uradništvo bodisi za domače prebivalstvo. Pravega reda in urejenega družabništva pa ne bo toliko časa, da ne dobe Bošnjaki svoje ustave. Zato je bil pa že skrajni čas, da se je proglasila aneksija in napravilo konec dvomljivim razmeram tam doli. Zdaj šele more misliti Bosna in Hercegovina na kulturni in narodnogospodarski razvoj in napredek!

Politične vesti.

Notranja kriza v ministrstvu še ni rešena in je tudi popolnoma negotovo, kako se bo rešila. Poročajo tudi, da se ustanovi novo ministrstvo za poštne, brzojavne in telefonske zadeve. Ministriški predsednik Beck se posvetuje z načelniki posameznih strank, ki mu pa menda tudi ne vedo svetovati. Ako se Becku ne posreči, na kak način zadovoljiti Nemce in Čeha, bo odstopil z vsemi ministri.

Starostno in invaliditetno zavarovanje. Vlada je predložila državnemu zboru tozadevni zakonski načrt. Zavarovanju so podvrženi industrijski, obrtniški in poljedelski delavci, dni-narji, posli, vajenci, privatni učitelji, šivilje, perice, postrežnice, sploh vse osebe, ki delajo za mezno plačo ali na domu, poleg tega pa tudi mali posestniki in trgovci. Zavarovalna dolžnost se pričinja s 16. in konča s 65. letom, v kateri dobi dobi zavarovane starostno rento, ki je odvisna od dobe vplačevanja in višine prispevkov. Ako je kdo že poprej postal invaliden, dobiva invaliditetno rento. S tem načrtom je vlada napravila velik korak naprej na socijalnem polju in le želimo, da postane načrt zakon.

Srbski prestolonaslednik v Petrogradu je med svojim bivanjem lahko dobil mnenje, da ruski vladni krogi docela simpatizirajo s Srbijo in da so pripravljeni, dati Srbiji moralno podporo. Ta je pa odvisna od ravnanja Srbov in od tega, če opuste vsak nepreviden in nepremišljen korak, ki bi imel znak provokacije na sebi. To se je pojasnilo prestolonasledniku v Petrogradu in tudi po ruskem zastopniku v Belemgradu. Tudi petrograjska družba simpatizira s Srbi vendar pa svetujejo Srbom, naj ostanejo mirni in premišljeni. Tako se glasi tudi odgovor predsednika dume Homjakova na predsednika skupščine, kjer pravi, da le mirna rešitev krize lahko osigura bodočnost slovanstva. Zdaj poročajo tudi, da bo Rusija protestirala proti aneksiji Bosne in Hercegovine s strani Avstrije in da ne bo priznala aneksije, vsled česar je mir takorekoč zagotovljen, ker si Avstrija ne bo upala nasprotovati velesilam, ampak se bo morala udati zahtevi, da se Bosna in Hercegovina proglasi za samostojno deželo s krščanskim guvernerjem na čelu. Na ta način se tudi konferenca velesil ne bo mogla vršiti, ker ne bodo v teh točkah edine. Z ozirom na odločnost avstrijske diplomacije, ki je aneksijo smatrala kot po sebi umevno, kateri nobena država nima ničesar ugovarjati, niti ne mislimo, da bi se Avstrija udala. Kar si je prilastila, to bo tudi trdo držala bodisi z vojaško silo.

Bojno razporejenost v Srbiji ne ponehava, ampak še vedno raste. Ker Avstrija ne dovoli izvoza in prevoza streliva iz svoje države

Čarovnik.

Ruski spisal Nikolaj Gogol.

(Dalje.)

VII.

„Jaz sem, jaz, ljuba hčerka! Jaz sem, srčice moje!“ je slišala Katarina govoriti, ko se je zopet zavedla.

Odprla je oči in zagledala staro služabnico, ki se je sklonila čez njo ter nekaj šepetala. S koščeno, suho roko je delala znamenje križa čez njo ter jo škropila z mrzlo vodo.

„Kje sem?“ je vprašala Katarina, ko se je ozrla okrog sebe in vstala. „Pred menoj šumi Dnjeper, za menoj gore... Kam si me zavedla, žena?“

„V naročju sem Te prenesla iz podzemeljske ječe in zaklenila vrata, da Te pan Danilo ne bo pokaral.“

„Kje je ključ?“ je vprašala Katarina ter pogledala za pas. „Ne vidim ga.“

„Tvoj mož Ti ga je vzela, ko je šel čarovnika pogledat, ljubo dete.“

„Čarovnika pogledat?... Starka, zdaj sem izgubljena!“ je zakričala Katarina.

„Ljubi Bog naj naju obvarje, ljubo dete! Le molči, moja gospa, nihče ne bo ničesar izvedel.“

„Ubežal je, prokleti antikrist! Ali si že slišala, Katarina, ubežal je!“ je rekel pan Da-

v Srbijo, prihaja vse orožje in strelivo čez Turčijo. Srbski prostovoljci se pridno vadijo in tudi iz tujih držav prihajajo še vedno novi prostovoljci. V Ameriki se jih je priglasilo 1000 in ti prinesejo s seboj tudi 1 milijon mark, katere podarijo državi v bojne svrhe. V pondeljek je odkorakal iz Belgrada že en pešpolk, dva eskadrona kavalerije in ena stopniška baterija na avstrijsko mejo, ker se je raznesla vest, da je avstrijsko vojaštvo prekoračilo mejo.

Kompenzaciji Srbije, da bi se nji in Črni gori odstopil Novi pazar, nasprotujejo tudi Albanci. Ako bi morda konferenca velesil na škodo Turčije dovolila tako kompenzacijo, so Albanci v vilajetu Kosovo pripravljeni, da z orožjem branijo svojo domovino in ne bodo kaj takega dovolili.

Za predsednika Združenih držav severoameriških je bil z veliko večino izvoljen republikanec William Taft. Roosevelt namreč ni več kandidiral in splošno se je že poprej označilo Tafta kot njegovega naslednika.

Nemški kancelar Bülow je podal svojo demisijo, ker se je takorekoč po njegovi krivdi blamiral neblamirani njegov cesar Viljem. Stvar je bila taka. Angleški časopis Daily Telegraph je priobčil z vednostjo nemške vlade med drugim tudi za Nemce in še manj za njih cesarja nič kaj prijetno vest, da je cesar Viljem dajal Angležem v burski vojni dobre nasvete, kako naj premagajo Bure in da je lord Roberts po njegovem načrtu izvojeval zmago nad Buri. Cesar ni sprejel Bülowe demisije.

Iz slovenskih dežel.

Dr. Ivan Dečko †. V torek je umrl eden najbolj zaslužnih bojevnikov za narodno stvar na Spodnještajerskem, odvetnik dr. Ivan Dečko. Lahko trdimo, da je bil za časa svojega zdravja najdelavnejši slovenski politik na Štajerskem. Pa tudi na gospodarskem polju je veliko delal in zlasti celjski Slovenci se imajo zahvaliti za marsikatero pridobitev in za marsikateri napredek. Tudi v deželni zboru je bil mož na svojem mestu, ki je neustrašeno zastopal koristi Slovencev. Ko se je vsled bolezni umaknil javnemu življenju, je nastala na Štajerskem velika vrzel v vrstah narodnih bojevnikov. Ob grobu njegovem žalujemo tudi mi in želimo, da bi se povsod ohranil velezaslužnemu slovenskemu borilcu nepozaben spomin.

Občni zbor narodne stranke za Štajersko se vrši 8. t. m. Ponovno smo že v listu priznali, kako nam je narodna stranka simpatična, kajti koncem dveletnega svojega obstoja je pokazala toliko življenske sile, da si je pridobila res lep ugled in vpliv. V tem kratkem

nilo in stopil k ženi. Oči so se mu iskriale in sablja ob strani mu je rožljala, ker je tako razburjeno hitel. Katarina je postala smrtnobleda.

„Nekdo ga je izpustil, dragi soprog,“ je rekla ter se tresla v strahu.

„Izpustil, prav imaš, toda kdo? Satan? Glej, mesto njega je bil hlod v okovih. Bog je že tako uredil, da se hudič ne boji kozoških krempljev. Ako si je kdo mojih kozakov kaj takega dovolil in ko bi jaz izvedel... nobena kazen bi ne bila dovolj velika...“

„In če bi bila jaz?“ je nehote vprašala Katarina ter se sama ustrašila tega vprašanja.

„Potem bi ne bila več moja žena. Zašil bi te v kako vrečo in te potopil v Dnjeper, kjer je najbolj globok!“

Katarini je kri zastala, zdelo se ji je, kakor bi se ji lasje ločili z glave.

VIII.

V krčmi na meji so se zbrali Lehi ter pijančevali že dva dneva. Bilo je med njimi veliko potepačev. Gotovo so se sešli, da koga napadejo. Mnogi so imeli puške; rožljali so z ostrogami in žvenketali s sabljami. Plemiči so dobre volje, se norčujejo iz pravovernikov, zovejo ukrajinski narod kmete, prevzetno si višjejo brke in se mečejo po klopeh. Z njimi so tudi rimski duhov-

času je razvila močno organizacijo, ki je poglajala krepke korenine, kar smo zlasti lahko opazovali pri zadnjih državnozbornih volitvah. Glavne točke obnega zbora bodo v prvi vrsti gospodarski boj, ki ga morajo štajerski Slovenci dosledno izvajati, ako hočejo deloma doseči premoč v nemčurskih spodnještajerskih mestih in trgih. Glavni zbor se bo bavil tudi s prihodnjimi deželnozbornimi volitvami, ker bo treba v kratkem voliti 13 slovenskih poslancev. V današnjih razmerah, v katerih so tudi štajerski Slovenci bridko občutili nasilstva svojega nasprotnika, bi bilo umestno, da skleneta slovenski stranki na Štajerskem za te volitve pošten kompromis, ker to že zahtevajo narodni interesi in se bo moralo gledati, da pridejo v deželno zbornico najodločnejši in najrazumnejši možje iz naroda. Narodna stranka je pripravljena skleniti kompromis in na obnem zboru se bodo tudi sklenili tozadevni sklepi. Tudi o slovenskem dnevniku na Štajerskem se bo sklepalo in tudi končno odločilo, če se bo izdajal. Zborovanju narodne stranke želimo najlepših uspehov in naše simpatije bodo gotovo spremljale in odobravale vse njegove sklepe.

V Hrastniku se je ustanovil odsek zagorskega Sokola, kateremu se je pa boriti z gmotnimi zaprekami, zlasti pa bridko občuti pomanjkanje telovadnega orodja. Ker so člani po večini rudarji in torej ti ne morejo toliko prispevati, se odbor Sokolskega odseka obrača na slovensko občinstvo za podporo. Darove sprejema blagajnik nadučitelj Ant. Gnus v Dolu pri Hrastniku.

Lep poklon! Neki nemški trgovec z ženskimi klobuki v Celju je nazval slovenske dame „slovenske babe“. Ta lepi poklon pa nič ne ženira celjskih dam, vseeno še hodijo kupovat svoje klobuke v dotično trgovino. Škandal!

Dobrodelno veselico priredi odbor za pomoč pogorelcem v Senovem pri Rajhenburgu. Veselica se vrši v nedeljo 8. listopada tega leta v restavraciji Unschuld v Rajhenburgu. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 1 K za osebo. Vspored sestoji iz godbenih točk, srečolova in plesa.

Koroške novice. (Dopis.) Tudi pri nas se dela za gospodarsko osamosvojo, toda imamo težavno stališče, ker so naši obrtniki in trgovci večinoma Nemci, oziroma drže z njimi. Veliko je sicer tudi med njimi Slovencev, toda ti si ne upajo v javnosti pokazati barve, ker se bojijo nemškega bojkota in preganjanja. To poskušamo zlasti v Celoveu. Pomisliti bi pa morali, da jih bo potem slovenska okolica bolj podpirala, saj je to vendar tudi velikega pomena. Poročali ste že o „modrih“

niki, obnašajo se kakor vedno, tudi na zunaj niso podobni krščanskim duhovnikom: vdeležujejo se pijančevanja in govore v svojem nečednem jeziku o grdih stvareh.

Služabniki jih kajpada posnemajo, z zavihanimi rokavi svojih raztrganih županov hodijo kakor purani okoli kakor bi res nekaj predstavljali. Igrajo karte, se s kartami tolčejo po nosu, vodijo tuje ženske s seboj ter razbijajo in zmerjajo! . . .

Gospodje so kakor obsedeni ter uganjajo različne šale: grabijo žida za brado, mu naslikajo križ na čelo, streljajo na ženske s slepo nabasanimi puškami in plešejo krakovjak s svojimi nečastitimi duhovni. Celu tatarji ne uganjajo takega škandala na ruskih tleh; najbrž je Bog tako odločil, da mora tako sramoto skrbeti. Slišalo se je tudi, da govorijo o vasici pana Danila in o njegovi lepi ženi . . .

Ta svojat se ni sešla k kakšnemu lepemu dejanju!

IX.

Pan Danilo sedi pri mizi v svoji spalnici, opira se na komolce in premišljuje. Na klopi pri peči sedi gospa Katarina in poje neko pesem.

„Tako tesno mi je, ljuba ženka!“ pravi pan Danilo, „glava me boli in hudo mi je pri srecu, tako težko mi je, smrt je najbrž že na potu k meni.“

sklepih naše trgovske zbornice in deželnega zbora, zadnjega glede pačenja nemških imen. No, našim deželnim očetom se menda pamet kisa, ko pravijo, da so slovenska krajevna imena šele v zadnjem času nastala in da jih je takorekoč vlada ustvarila. Morda so veliko starejša nego nemška, kar nam priča že zgodovina sama. „Od nekdanj stanuje že tukaj moj rod.“ bi tudi lahko rekli in zato si ne bomo dali kar tako kratiti pravice, ki so nam že od pamtiveka zagotovljene. Naši Nemci bi seveda najrajši videli, da bi na Koroškem izginil sploh vsak znak slovenskega življa, a to so pobožne želje in tretjine prebivalstva, mi lahko verjamete, ne bodo kar tako v žlici vode vtopili. Imamo še veliko življensko moč v sebi, čeprav se je zoper nas vse zarotilo, kar nemški misli in sanja. Poročali ste tudi o občinskih zmagah Slovencev v Rožu in Slov. Plajbergu, kjer so naši zmagali v vseh treh razredih. — Narodna šola v Št. Jakobu dobi v kratkem tudi gospodinjsko šolo in bo potem res postala narodni zavod za našo deco in naše devojke, na katere moramo posebno paziti, ker so res veliko premalo zavedne in z boljše oblečenim človekom niti nočejo govoriti slovenski. — Bankir Winkler v Celoveu je napovedal konkurz, ki je povzročil veliko razburjenost, a tudi velikansko škodo, ker so prizadeti zlasti srednji in nižji sloji. Winklerja so zaprli, njegova soproga se je pa obesila, najbrž iz sramote. Za konkurznega upravitelja je postavljen odvetnik dr. Müller. Za nemškonacijonalne kroge v Celoveu je Winklerjev konkurz velika zaušnica, kajti ta je vedno trobil v njih rog.

Kranjsko.

Zbližanje slovenskih strank je po strogi obsodbi demonstrantov postalo bolj možno nego kedaj poprej. Slovenci smo si v tem edini, da moramo v stvareh, ko gre za slovensko kri in za slovensko prostost, nastopati skupno in da mora pri tem nehati vsako strankarstvo. Saj mora zaboleti v dno duše vsakega in naj si bo pristaš te ali one stranke, ko vidi, da so naši mladeniči in možje dobili za nezatno krivdo tako hude kazni, ki bodo za marsikaterega pomenile veliko nesrečo, morda nesrečo celega življenja. Razburjenost in vroča kri, narodna užaljenost ter lahkomišljenost vsled nepoznanja posledic, vse to bi se moralo meriti z drugačno mero nego navadne zločince. Res kruto zadoščenje pravici za tistih par pobitih šip na kazini! Ni dovolj, da sta dve žrtvi mrtvi, da je bilo že poprej veliko obsojenih, zdaj moramo še to prenesti in žalovati z obsojenci. Taki udarci zadenjo slovensko telo v živo in boli vse ude. Ti

„O dragi, moj najdražji mož! Skloni glavo k meni! Zakaj imaš tako črne misli,“ si je mislila Katarina, toda si ni upala izpregovoriti. Bolelo jo je, da mora s krivdo v srecu prenašati njegovo ljubkovanje.

„Poslušaj, ženka,“ je rekel pan Danilo, „ne zapusti sina, ko mene več ne bo; Bog Ti ne bo dal sreče, ako ga zavržeš, niti na tem niti na onem svetu; kosti mi potem ne bodo strohnele v vlažni zemlji in jako mi bo težilo dušo!“

„Kaj pa govoriš, dragi moj mož? Ali se nisi sam norčeval iz nas ubogih žensk? In zdaj sam govoriš kakor slabotna ženska; saj boš še dolgo živel.“

„Ne, Katarina, duša čuti bližino smrti. Tako tesno postaja človeku, hudi časi se bližajo. Oh, spominjam se prejšnjih časov, ti se ne bodo več vrnil. Bil je še pri življenju, stari Kanaševič, čast in slava naše vojske! Kakor v resnici vidim kozaške regimente marširati mimo. Bil je res zlati čas, Katarina! Stari hetman je sedel na vranječrnom konju, bulava mu je bliščala v roki, obkrožali so ga asavli in sotniki, na obeh straneh je šumelo rdeče morje Zaporozcev. Najprej je govoril hetman — in vse je stalo kakor priraščeno v zemljo. Starejši so se jokali, ko se je spominjal poprejšnjih dejanj in bojev. Oh, ko bi Ti vedela, kakšen krvav krst smo tolikrat napravili med Turki! Na glavi mi še danes vidiš brazgotino! Tudi štiri kroglice so

udje se morajo v nekaterih stvareh spraviti in če ni drugega, sta dve točki, ki zahtevata složno delovanje strank. Obramba jezikovnih pravic in narodne posesti ter gospodarska osamosvoja! Prvo kakor drugo je take važnosti, da je treba vseh sil za ustvaritev in za vzdrževanje tega dela. V teh točkah ne more biti nasprotja, čeravno obstoji danes. Na gospodarskem polju smo Slovenci še slabi, jako slabi. Naša industrija je še v povojih in treba nam jo bo ustvariti. Pa kako? S kapitalom vseh strank! Obe stranki imata močne denarne zavode in ti so poklicani, da pokličejo slovensko industrijo v življenje. Ako je pri našem človeku premalo podjetnosti, jo morajo pokazati denarni zavodi in ustvariti podjetja, vsled katerih se bomo kolikortoliko osamosvojili od tujcev. Zbližajmo se torej tam, kjer se lahko!

Slovenščina in uradniki pri kranjskih oblastih. Pravijo sicer, da je Kranjska popolnoma slovenska dežela, toda naše oblasti se še sedaj ne ozirajo na to. C. kr. deželni šolski svet kranjski izdaja vse odloke, ukaze in druge listine v nemškem jeziku. Pred kratkim je bilo morda prvokrat, da se je slovenskim članom dež. šol. sveta dostavilo vabilo na sejo v slovenskem jeziku. Ciril-Methodovo družbo, to eminentno narodno društvo, je obvestil dež. šol. svet tudi z nemškim dopisom. Saj nismo v rajhu in § 19 velja vendar tudi za nas! Vprašamo le, zakaj ni družba vrnila nemški dopis in zahtevala slovenskega? Na svoji zemlji bomo vendar lahko zahtevali, da se z nami slovensko občeje. Tudi korespondenca okrajnih šolskih svetov s šolskimi vodstvi na Kranjskem je docela nemška in redki so okrajni šolski nadzorniki, ki s šolskimi vodstvi dopisujejo slovenski; kar pa glavar podpiše, je pa itak vse nemško. Tudi razpravni jezik pri sejah okrajnih šolskih svetov je nemški, čeprav ni navzočega nobenega Nemca, izvzemši morda glavarja. Vse to se mora predrugačiti, slovenščini gre prvo mesto v deželi in to mora tudi zavzeti. Tudi v tem oziru se morajo počediti taki nedostatki. Opozarjati moramo dalje na občevanje strank z uradniki. Ako hočeš kaj od uradnika imeti, govori v uradu z njim slovensko. Pri tem ne vprašuj, če zna slovensko ali ne zna, kdor si na Slovenskem služi kruh, ta mora znati slovensko, sicer ni mesta za nj tu in naj o dide drugam. Veliko je še naših ljudi, ki se hočejo s tem uradniku prilizniti, ako govore z njim nemško in si morda mislijo, da bodo vsled tega lažje dosegli, po kar so prišli. Uradnik mora ustreči po vesti in po zakonu, zato pa kdor išče pravice, naj jo išče v slovenskem jeziku, če pa išče krivice, je pa tudi v nemškem ne bo dobil. Naši narodnjaki so tudi taki,

preluknjale na štirih krajih moje telo, nobena rana se ni docela zacelila. Toda koliko denarja smo takrat zaplenili! Kozaki so kar v čapke nabirali dragoceno kamnje; oh, koliko konj, ko bi le Ti videla, Katarina, kakšne konje smo takrat ugrabili! Oh, vem, da me nikoli več ne bo pri takih bojih! Nisem star, telo mi je krepko in sveže, toda kozaška sablja mi pada iz rok, brez činov živim, sam ne vem, čemu še živim. Nobenega reda ni več v Ukrajini; polkovni voditelji in asavli se grizejo kakor psi; nobenega glavarja ni; naše plemstvo se je izpremenilo po poljski šlahi, zvitost zmaguje . . . vsled zveze s farji v Rimu so prodali duše; židovska svojat tišči ubogo ljudstvo. O, kje so pretekli časi! Kje so moja mlada leta? Ej, mladič, pojdi v klet in mi prinesi vrč medicine! Hočem piti na lepi čas, na svoja mladostna leta!“

„S čim bomo goste sprejeli, gospod? Od strani poleg travnika prihajajo Lehi?“ je rekel Stecko, ko je stopil v sobo.

„Vem, zakaj prihajajo,“ je rekel Danilo ter vstal. „Osedlajte konje, zvesti mi služabniki! Oborožite se! Sablje iz nožnic! Ne pozabite svinčenih jagod; goste se mora s častjo sprejeti!“

Kozaki niti niso imeli časa, da bi zajahali konje in nabasali puške in že so Lehi kakor v jeseni od dreves odpadlo listje zasedli grič.

da uradnika Slovenca nagovori v uradu nemško, zlasti če ni o njem prepričan, da je zaveden Slovenec. Mnogokrat tožijo slovenski uradniki, da morajo s slovenskimi strankami nemško uradovati, ker so v to primorani po strankah samih. Veliko je res odvisno od uradnikov uradovanje v slovenskem jeziku, toda če jim občinstvo samo ne da opore v tem, da zahteva slovensko uradovanje, potem uradnik tudi ne more in ne sme siliti nikogar, da bi uradoval z njim slovensko. Torej zavednost povsod, v prvi vrsti pa v uradih, potem se tudi ne bo več zgodilo, da bi služili na Kranjskem uradniki, ki niso zmogni slovenskega jezika.

Baron Schwarz, deželni predsednik na Kranjskem, ne bo najbrž več dolgo nosil tega naslova. Zameril se je vsem strankam, tudi Nemcem, zato mu je stališče popolnoma omajano. Morda doživimo v kratkem odpoklic, kar pa za nas ne bo presenečenje, ker že čakamo da se to zgodi. Govorica tudi pravi in bilježimo jo z vso rezervo, da bo njegov naslednik državni poslanec dvorni svetnik dr. Ploj!

Razsodbe proti demonstrantom dne 20. septembra so bile skrajno ostre in zoper pričakovanje stroge. Obsojeni so bili: Windischer na 6 mesecev, Kamenšek na 6 mesecev, Potnik na 4 mesece, Staut na 5 mesecev, Koren na 3 mesece, Bajželj na 2 meseca, Parkelj na 3 mesece, Turzan na 4 mesece, Makar na 3 mesece, Mravlje na 6 tednov, Rekar na 5 mesecev, Cvelbar na 3 dni, Hojnik na 14 dni in Kimovec na 6 dni zapora. Poleg tega bodo obsojenci morali plačati tudi škodo za ubite šipe in sicer solidarno. Torej oni, ki v petek 18. septembra ni bil navzoč pri pobujanju kazinskih šip, naj plača tudi glavno škodo. Sodišče je šlo sicer pri vseh obtožbah pod zakonito določeno kazen (1 do 5 let), toda srce nas vendar boli, ko slišimo tako hude kazni, ko se vendar dotični prestopki niso zgodili premišljeno in z zlobnim namenom, ampak v veliki razburjenosti in narodni užaljenosti, kar bi se moralo tudi v večji meri vpoštevati nego se je. Pri razpravi se je tudi pokazalo, iz česa obstoji ljubljansko posiljeništvu. Nevoljo in ogorčenost je vzbudilo tudi, ko se je neki trgovec, ki hoče veljati za Slovenca, pridružil kazenskemu postopanju ter zahteval odškodnino za razbite šipe. Tega niti nekateri Nemci niso storili.

Na Vseh svetnikov dan se je slovensko ljudstvo jako častno spominjalo narodnih mučnikov Adamiča in Lundra. Nebroj občinstva je oblegalo nad vse lepo okrašen grob, pri katerem so imeli Sokoli častno stražo. Združena ljubljanska pevska društva so pod vodstvom mojstra Hubada zapela tri pesmi, ki so segle globoko v srce poslušalcev. Vojaštvo in žandarmerija je bila konsignirana, toda povoda ni

„Ej, zdaj bomo pa izpregovorili besedico z nekom!“ je rekel Danilo ter opazoval debeluhaste plemiče, ki so se gravitetično zibali na svojih konjih z zlato opravo. „Torej nam je vendar dovoljeno, da še enkrat hodimo po potu slave. Veseli se, duša kozaška, veseli se morda zadnjokrat! Le radujte se, dečki, praznik je napočil!“

In na gričih se je pričelo, praznična ura je udarila: križale so se sablje, žvižgale kroglice, konji so rezgetali in udarjali s kopiti. Bojni krik je omamil glave, smodnikov dim je slepil oči, vse je zmešano v pisanem kolobarju.

Toda kozak čuti, kdo je prijatelj, kdo ne prijatelj; krogla zažvižga — jezdec pade s konja — sablja se zabliška, glava se zakotali po zemlji in jezik momlja nerazumljive besede.

O, v gneči se opazi rdeči konec pan Danilove kozaške čapke, z zlatom vezeni pas na višnjem županu slepi oči, griva njegovega vranječnega konja vihra po zraku. Kakor ptica dirja pan Danilo okrog, s krikom suka sabljo damascenko in seka na levo in desno. Udri, kozak! Udri krepko, kozak! Razveseli hrabro srce, ne brigaj se za pozlačene oklepe in župane: z nogami poteptaj zlato in juvele! Udri, sekaj! Naprej, kozak, ne oziraj se! Nesramni Lehi so že kože zažgali in odganjajo prestrašeno živino. Kakor vihra se obrne pan Danilo

imela, da bi stopila v akcijo, kajti Ljubljana je žalovala. Bajoneti strašijo le naša telesa, duše in globoke užaljenosti ne morejo strašiti!

Dan narodnega žalovanja bo odslej vsako leto 20. septembra, da se bodo Slovenci vedno spominjali nedolžno in za narod umorjenih mučnikov.

Kranjska hranilnica je začela odpovedovati slovenskim obrtnikom in trgovcem kredit. Menda se hoče na ta način maščevati, ker Slovenci tako silno dvigujejo svoje vloge. No, saj imamo Slovenci še dovolj denarnih zavodov, ki bodo radi dali kredit bojkotiranim slovenskim obrtnikom. Hranilnica odpoveduje tudi hipotekarni kredit, hipotekarne tirjatve in to dejstvo moramo malo natančneje pomisliti. Hranilnična pravila pravijo, da mora hranilnica najprej na Kranjskem posojevati na hipoteke, potem šele drugod. Hranilnica pa odpoveduje terjatve pri nas, drugod pa najbrž ne. Zato opozarjamo vlado, naj kot nadzorstvena oblast malo bolj gleda, če se ravna hranilnica po svojih pravilih. Morda pa hranilnica to tudi radi tega dela, ker ve, da so na Kranjskem njene terjatve varne in da jih bo vse dobila, dočim so morda drugod izposojene terjatve dvomljive in se je takrat, ko so se dovolile, malo skozi prste pogledalo? Izgubo imeti zlasti v sedanjih časih pa Kranjski hranilnici nikakor ne kaže!

Kranjske hranilnice mesečni izkaz za oktober izkazuje, da je pretekli mesec 936 strank vložilo v to nemško hranilnico 499.104 krone 31 vin., 4233 strank pa vzdignilo 5.546.089 kron 86 vin.

Politično in izobraževalno društvo za dvorski okraj v Ljubljani je priredilo danes teden predavanja. Predaval je g. dr. Švigelj in si izbral za temo za nas Slovence v današnjih časih jako umesten predmet: Naše ustavne pravice! Z nekakim posebnim veseljem beležimo to, kajti v naprednih organizacijah se bolj malo sliši, da bi delovale poučno in izobraževalno v tistem obsegu, kakor zahteva naloga takih društev. Veselice še niso vse, čeravno se morajo že z ozirom na društvene dohodke prirediti, prvo in glavno je, da se ljudstvo poučuje o njegovih pravicah in dolžnostih ter ga izobražuje v stvareh, ki so mu neobhodno potrebne. Omenjeno društvo je tudi napravilo javno čitalnico, v kateri ima večino slovenskih časopisov brez razlike strank na razpolago. Pozdravljamo še enkrat dobre namene društva ter želimo, da bi tudi ostale ljubljanske organizacije to posnemale. Med ljudstvo! Učiti, izobraževati in vzgojiti ga, to bo izdalo, to bo prineslo uspehe za napredno organizacijo.

Za deželnozbornske volitve v Ljubljani in sicer v splošni kuriji in za mestna mandata postavijo socialni demokratje svoje kandidate. Objavili jih sicer še niso, toda ime-

in čapka z rdečim koncem je že zabliščala poleg koč in vedno redkejša postaja množica, ki ga obkrožuje. Še eno uro, še dve uri se ne bajejo Lehi in kozaki, prav malo jih je še ostalo enih in drugih, le pan Danilo ne se vtrudi; z dolgim kopjem jih meče s sedla, urni konj tepta pešce. Že začno Lehi bežati, že trgajo kozaki zlatovezene župane in bogate oklepe z ubitih; že se pan Danilo pripravlja, da pohiti za begnuci ter se ogleduje, da zbere svoje... tedaj zagori v njem jeza, ugledal je Katarininega očeta. Ta stoji na hribu in meri nanj s puško.

Danilo požene konja ravno proti njemu... Kozak, v pogubo dirjaš!...

Puška počí — in čarovnik izgine za hribom. Le zvesti Stecko je videl, kako je rdeča obleka in čudna čepica izginila. Pan Danilo se je zganil in padel na zemljo. Zvesti Stecko plane k gospodu — tu leži njegov gospod, zleknjen po zemlji in jasne oči zaprte; purpurno rdeča kri mu lije iz prsi.

Toda čutil je bližino zvestega služabnika; lahko odpre trepalnice, oči so blestele.

„Zbogom, Stecko! Povej Katarini, naj ne zapusti sina! Pa tudi Vi ga ne zapustite, zvesti mi služabniki!“

To je rekel in umolknil. Kozaška duša je ušla iz plemenitega telesa, ustnice so mu osinile, kozak spi, da se nikoli več ne zbudi.

novali so jih že na nedeljski konferenci. Narodnonapredna stranka pa še dozdaj ni postavila kandidatov za Ljubljano in se tudi še ni sklical kak shod zaupnikov, kjer bi se kandidatje določili.

Roditeljski večer bo v soboto, dne 7. novembra ob šestih zvečer na I. mestni šoli v Komenskega ulicah. Predaval bo mestni zdravnik gospod Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški „O nalezljivih otroških boleznih“. Starši in roditelji dobrodošli!

Nemško gledališče v Ljubljani je navadno tako prazno, da bi se moral podjetnik zjokati, ko bi ne imel zagotovila, da mu „Kranjska hranilnica“ poplača ves izpadek. Če Mahr ne nažene svojih gojencev in Huthova svojih gojenk in če ni vojakov s prostimi vstopnicami, bi se ljudje lahko med predstavami „slepe miši lovili“. Samo v ložah sedi tista nemška „bogatiča“, ki vsa skupaj nič ne zaleže. Igralci in igralke so že kar iz sebe zaradi slabega obiska, igralke tudi še radi tega, ker so letos izostali tisti „kavalirji“, ki so sicer potrpežljivo plačevali drage obleke in dobre večerje. In tako se morajo igralke zadovoljevati s čistilci, ki imajo sicer lepe uniforme, pa nič cvenka in nič kredita.

Klobukova afera je najboljši dokaz, da Stöckel nima najlepših klobukov v Ljubljani, ampak da imajo slovenske tvrdke lepše in modernejše vzorce. To si naj zapomnijo vse one nečimerne „narodne“ dame, ki polagajo večjo važnost na to, kar imajo na glavi, kakor na to, kar bi morale imeti v glavi in v srcu.

Občinski odbor v Idriji je vlada razpustila in postavila gerenta v osebi umirovljenega davčnega kontrolorja Zazula. Poleg gerenta je imenovala še tri svetovalce, iz vsake stranke enega. Vlada je torej ugodila v polnem obsegu zahtevi deželnega odbora in utemeljuje razpust, „da je bil potreben v varstvo avtoritete deželnega odbora“. Kaj drugega skoro ni bilo pričakovati od deželne vlade, ki skuša kolikor mogoče ugoditi S. L. S. in nasprotovati narodnonapredni stranki. Kar je pa najbolj čudno in takorekoč nasprotuje ustavnim zakonom in svobodnemu državljanstvu, je pa to, da stoji zdaj na čelu občine in vodi občinsko upravo po številu najslabša stranka v Idriji. Gerent in en svetovalce sta pristaša S. L. S. in ko se bo odločevalo o občinskih zadevah, bosta ta dva vedno lahko preglasovala napredna svetovalca, ker bo gerentov glas odločilen. Saj je vendar povsod v navadi in odgovarja ustavnim pravicam, da se vzame gerent iz najmočnejše stranke, tukaj se je pa vzel iz najmanjše. Potem ni čuda, da je prebivalstvo razburjeno in da ogromna večina obsoja postopanje deželne vlade, ki ni mogla bolj hiteti nego da je nastopila zoper večino idrijskega prebivalstva na ljubo deželnemu odboru. Idrijsko

Zvesti služabnik je zastokal in dvignil roko proti Katarini.

„Stopi sem, pridi, gospa: gospod leži na vlažni zemlji v krvi, toda zbudil se ne bo več!“

Katarina je sklenila roke ter kakor snop padla na mrtvo truplo.

„Moj mož! Ležiš tu z zaprtimi očmi? Vstani, moj lepi sokol, podaj mi roko! Vstani, le enkrat poglej svojo Katarino, odpri ustnice, izreci le eno besedo! — A Ti molčiš, moj krasni gospodar! Temnovišnjev si kakor črno morje, srce Ti več ne bije! Zakaj si tako hladen, moj Danilo? Oh, moje solze niso dovolj vroče, ne morejo Te ogreti! Oh, moj jok ni dovolj glasen, ne more Te zbuditi! Kdo bo zdaj načeloval Tvojim oddelkom? Kdo dirjal na vranječnem konju? Kdo na čelu kozakov sukal rožljajočo sabljo? Kozaki, kozaki, kje je Vaša čast, kje Vaša slava? Tu leži Vaša slava, Vaša čast na vlažni zemlji! Pokopajte me, zagrebite me z njim! Zasujte me z njim v grob! Dajte mi prst na oči! Položite mi javorove deske na bele prsi! Čemu mi je še lepota?“

Katarina je jokala ter tolkla z glavo ob trda tla; v dalji so se vzdigovali oblaki prahu: stari asavl Gorobec hiti na pomoč.

prebivalstvo bo protestiralo proti temu in je v ta namen sklican javni ljudski shod v nedeljo 8. novembra t. l. v Idrijo, na katerem bosta govorila deželni poslanee E. Gangl in sodrug A. Kristan.

Deželnozborski kandidatje v splošni kuriji kmetijskih okrajev je S. L. S. deloma že postavila in sicer naslednje gospode: župnik Hladnik, učitelj Ravnikar, zdravnik dr. Zajec, odvetnik dr. Pegan, župan Zurec. Polovica jih je že, druge polovice jim ne bo težko postaviti, ker imajo kandidatov v izobilju in ne vedo, kam z njimi.

Volilni shod sklicuje na dan 7. nov. t. l. ob 8. uri zvečer v gostilno g. Fr. Gregoriča v Krškem g. Janko Stare, c. kr. davčni asistent v Krškem. Razgovarjalo se bo o kandidatu za deželnozborske volitve v splošni kuriji krškega okraja.

Repertoar slovenskega gledališča. V soboto dne 7. t. m. se igra prvič Lud. Fulde igrokaz „Maškarada“. V torek dne 10. t. m. se poje tretjič opera „Samson in Dalila“. — V petek, dne 13. t. m. se poje prvič opera „Netopir“. — V nedeljo, dne 15. t. m. pop. ob 3. „Divji lovec“ (Fr. S. Finžgar), zvečer ob 1/2 8. opera „Madame Butterfly“.

Sankališče v Bohinju. Zasluge deželne zveze za tujski promet na Kranjskem je zopet pripisati, da se je pričelo delati sankališče v Boh. Bistrici, ki bo jako velikega pomena za tujski promet tudi po zimi. Ker leži sneg v Bohinju včasih prav do konca aprila in sicer visoko, bo postala Boh. Bistrica prava postojanka za zimski sport, s katero se zimski sport, kar se tiče daljše dobe in pripravnejšega prostora, na Semeringu daleko ne bo mogel meriti. Za Tržačane in Goričane bo Bohinj to, kar je za Dunajčane Semering, pa tudi iz drugih dežel bo imelo novo sankališče mnogo ljubiteljev, kakor hitro sankališče postane znano po svetu. Z delom se je pričelo in najbrž bo vsaj večji del proge dovršen do prvega snega, da se bo lahko že letos drsalo in sankalo. Proga sankališča bo izpeljana na levi strani kolodvora nad tunelom, torej približno na poti, ki vodi na Črno prst. Končala se bo prav blizu kolodvora, torej bo tudi v tem oziru jako udobno za „rodlarje“, ker bodo imeli blizu postajo. Glede prenočišč in hotelske udobnosti je v Bohinju dovolj preskrbljeno.

Na občnem zboru slov. akad. društva „Adrije“ v Pragi, dne 24. pr. m. je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: stud. iur. L. Brunčko, podpredsednik: stud. iur. Ernest Kobe, tajnik: stud. iur. Riko Fux, blagajnik: stud. iur. Otmar Skale, knjižničar: stud. phil. Fran Šlibar, gospodar: stud. iur. Ivan Merslavič, časnikar: stud. iur. M. Čop, namestnika: stud. iur. Fran Mramor in stud. iur. Fran Stegenšek, preglednika: stud. tehn. Janko Mačkovšek in stud. med. Fran Tavželj.

Slovensko gledališče.

Tekom oktobra je prišla na slovenski oder v Ljubljani še tretja glasbena noviteta: za „Butterfly“ in „Valčkovim čarom“ še velika in težka francoska melodična opera „Samson in Dalila“ Kamila Saint-Saënsa, ki je bil Slovencem doslej neznan. Priznati treba, da je letos pevsko objeje prav marljivo ter je želeti, da tako ostane. Potem ostanejo tudi veliki moralni in — ne dvomim — tudi ugodni gmotni uspehi. Ker je uprizorilo dramsko objeje tekom prvega meseca petero novitet („Majorka“, „Nioba“, „G. senator“, „V dolini“ in „Vražja misel“), smo imeli oktobra t. l. skupaj 8 novitet, česar še nismo doživeli. Z nanovo naštudiranima starejšima igrama: „Zapravljivec“ in „V znamenju križa“ pa smo imeli pri 17 predstavah desetero različnih dram, oper in opereto. S tolikim številom raznih del, ki se niso večinoma niti ponavljala, je naše gledališko objeje dokazalo, da je sposobno igrati eventualno vsak dan ter da nam v Ljubljani nemškega gledališča sploh ni treba več. Najmanjše, kar moremo spričo nastalih razmer zahtevati, pa je, da nam slovenski stranki v deželnem

zboru izposlujeta za prihodnjo gledališko sezono petero igralnih dni. Med temi mora biti brez izjeme vsaka nedelja in vsak praznik. Le ob nedeljah in praznikih je gledališče pristopno slovenskim širšim narodnim plastem ter so baš nedelje in prazniki našemu gledališču v gmotnem oziru najugodnejše.

Za ves slovenski narod je pač največja sramota, da ima nemška manjšina v kranjskem deželnem gledališču več (t. j. 4) igralnih dni kakor slovenska 94% večina (t. j. le 3). Ako bi ne imeli naši politiki prav nobenega smisla za gledališko umetnost, jih mora vsaj najskromnejši narodni ponos in najmedlejša narodna zavest nagniti k temu, da dajo takoj v prvem zasedanju deželnega zbora Slovencem, kar jim gre po vsej pravici ter da odkážejo slovenskemu gledališču toliko dni, kolikor mu jih je iz gmotnih ozirov neobhodno potrebno. Čim več dni, tem več predstav in tem več dohodkov; s tem pa tolikanj boljše objeje in tolikanj lepši umetniški uspehi!

Koliko se da doseči z vrlim opernim objejem že v sedanjih — gmotno sila klavnih — razmerah, vidimo najbolje pri uprizoritvi nove opere „Samson in Dalila.“ Pri nas najglasnejše „kritikujejo“ baš oni, ki gledališče najmanjše poznajo in ki nimajo nikakega merila. Objektivno more kritikovati le oni, ki je videl poleg naših predstav tudi več tujih, ki si je prav v poslednjem času ogledal produkcije opernega, operetnega in dramskega objeja na tujih, četudi največjih in najbogatejših odrih. Med nami pa žive jezikavi ignorantje, ki se iz Ljubljane ne ganejo ter si kvečjemu vsakih pet let na Dunaju ali v Gradcu pogledajo kako pikantno orfejsko ali kabaretno predstavo: in prav ti niso nikdar z ničemer zadovoljni. Ne imponirajo jim več koncerti „Glasbene Matice“, ne navdušuje jih „Slovenska harmonija“, ne zadošča jim slovensko gledališče in zmrdujejo se nad slovensko literaturo. O slovenskih slikarjih in kiparjih pa morejo govoriti le z zaničevanjem. Le tuje, zlasti nemško, jim ugaja nad vse mere in navdušuje jih „Die lustige Witwe“, samo ker se „poje“ nemško z orfejsko razuzdanostjo. To nemško „petje“ sme biti slično škripanju nenamazanih koles in rjovenju lačnih šakalov, samo če je subreta napol gola in da se vidi koristkam nad koleno. Ker se vsega tega v slovenskem gledališču ne vidi in ne sliši, naših „razvajencev“ (v istini nevednežev!) slovenska predstava ne navdušuje. Kdor pa pozna iz najnovejše in vedno ponavljane avtopsije tuja najboljša gledališča, mora priznati, da podaja danes slovensko gledališče spričo razpoložljivih tehničnih in gmotnih sredstev predstave, ki so več kakor le dostojne.

Opera „Samson in Dalila“ nas je celo v vsakem oziru zadovoljila. Oprema — večinoma nova — je bila okusna, dekoracije — sicer ne docela pristne — so bile vseskozi prav lepe, slikovite, zbor je pel — zlasti pri premijeri — jako točno in finonijansirano ter je celo primerno živo igral, in orkester je bil — dasi mestoma prešibek — dovršen. Krono uspeha pa je odnesla v istini izborna sopranistka gdč. Ina Šipankova v ulogi vražje Dalile. Že njena vitka, kačje prožna in elegantna pojava izrazitega, rekli bi, pohlepnege obraza jo zunanje povsem usposoblja za zapeljivo krasno izdajalko Dalilo. Njena igra je premišljena, nepretirana, živa, a glavno — njeno petje vseskozi umetniško. Njen glas je čist, zvonk, jasen kakor kristal; njene višine so lahke, blesteče, sredina glasu simpatična in globina zadostna. Odlikuje se tudi z jasno vokalizacijo. Tako imamo poleg ge. L. Nordgartove — vrle madame Butterfly — v gdč. Ina Šipankovi prav dobro Dalilo: dve prvi pevki-igralki, ki nam obetata najlepšo sezono. Nobeni ne dajemo prednosti pred drugo, ker sta obe umetnici. V umetniški tekmi teh dveh dam leži jamstvo uspehov bogatih opernih predstav.

Uloga Samsona je pisana za junaški tenor; g. Al. Fiala je fin lirski tenor, a zmaga svoje težko, naporno ulogo z eleganco. Pomaga mu pri tem njegova junaška pojava in lepa igra.

Impozanten baritonist po svojem sonornem glasu in svoji zunanosti je g. B. pl. V ulaković.

Njegov filistejski veliki duhovnik je izvrstna kreacija.

Basist g. Vlček ima lep glas in lepo igro; njegove nižine so zadostno krepke. Uloga Abimeleha je basovska; poje jo mladi baritonist gosp. Florian zadovoljivo. Tudi g. Križaj in g. Arno zadoščeta.

Tako je bila tudi ta operna predstava v vsakem oziru prav lepa, za Ljubljano pa celo nad vse častna. Več zahtevati je nemožno.

Dr. M. M.

Raznoterosti.

Nemško nasilje. Kako delajo ponižni in teptani Nemci tam, kjer imajo moč v rokah, nam kaže naslednji slučaj. Občinski zastop v Mostu (Brüx) na Češkem je sklenil, da se v bodoče češkim sejmajem in kramarjem ne bo oddajalo nobenih mest na letnih in tedenskih sejmih in da se bodo Čehom na pokopališču prodali zasebni grobovi samo v tem slučaju, ako se zavežejo, da bodo napravljali na grobnih križih in spomenikih le češke napise. Obenem je zastop sklenil, da bo mesto samo kupilo hišo, katero je hotela Živnostenska banka kupiti za svojo podružnico.

Nemci v ruski Poljski. V rusko Poljsko se naseljuje čimdalje več Nemcev in njih naselbine ostanejo popolnoma nemške, ker se takoj tudi ustanovi nemška šola, ki vzgaja otroke v pruskem duhu. Ruska vlada je tudi že pozorna postala na nemško naseljevanje, toda po nekaterih krajih je že tako trdno, da se ga ne more več zajeziti. Naj tudi Rusi poskušajo, kako prijetni so Nemci kot sosede!

„Nezapisana“ postava. Neka Nancy Murrill je prišla v Jaksonu v Severni Ameriki pred porotnike, ker je ustrelila znano lepoticco Mary Terry, ljubico svojega moža. Porotniki so jo na podlagi „nezapisane“ postave oprostili. V zagovoru je obtoženka povedala, da je imela že dalj časa svojega moža na sumu, da občuje z mis Terry-jevo in da ju je nekega dne zasačila skupaj. Vzela je puško in svoje štiriletno dete in šla za parčkom v Terryjevo stanovanje, kjer ji je mis Terry stopila nasproti. Prevarjena soproga je položila dete na tla ter ustrelila ljubico s tremi streli v srce. „Moj soprog je pri prvem strelu ubežal,“ je dejala obtoženka, „toda njemu se ni bilo treba bati, moja ljubezen ga je varovala. Umorila sem samo dekle, ki je razdrlo srečo naše hiše.“ Pri razpravi je bilo navzočih nebroj poslušalcev, ki so navdušeno odobrvali izrek porotnikov, da se morilka oprost. Tudi njen soprog je bil navzoč, skesano priznal svojo krivdo ter zagovarjal svojo ženo, naj jo oprost. po „nezapisani“ postavi.

Žalostna bilanca! „Slovanska vzajemnost“ prihaja tudi na narodno-gospodarskem polju v štadij zdrave ureditve, katero pospešuje zaničevanje, ki nam ga je pretrpeti v narodnem oziru. Saj je pa tudi najskrajnejši čas, da se osvobodimo od vsega tujega, ker nam je prinesla naša absolutna malomarnost na narodno-gospodarskem polju že tako občutne izgube. Razven naših gmotnih izgub in okrepčanja naših nasprotnikov, kot posledice nastale nam vsled navedene malomarnosti, moramo ponovno nujno opozarjati, da morajo iskati cele vrste naših inteligentov svoje eksistence v tujini. Ako bi pa temeljito in povsod izvajali geslo „Svoji k svojim“, kako hitro bi se mogla razviti naša trgovinska in obrtna podjetja, naši denarni in zavarovalni zavodi! Njihov vzrast bi dajal delo vedno večjemu številu domačih ljudi; to velja o vseh področjih narodno-gospodarske podjetnosti. Tudi v zavarovalni stroki ni uspeh žal nič ugodnejši. Prezreti ne smemo, da ne vporablja naše občinstvo doslej življenskih zavarovalnic v svrhu zagotovitve bodočnosti svojih rodbin v takem razmerju, kakor tujina. Očiten dokaz temu so izkazi o sprejetih zavarovalnicah za l. 1907. V tem letu so bile sprejele zavarovalnice na Nemškem M 761,826.779 zavarovalnin, medtem ko so sprejele življenske zavarovalnice v Avstriji samo K 240,345.975. To je tako velik razloček, da je gotovo vreden

ozirati se nanj! Iz Nemčije so dobile inozemske zavarovalnice M 79,697.784, a iz naše države celih 60,785.672; to je za nas gotovo žalostno dejstvo in razmerje. Lapidarni dokaz naše gospodarske neprevidnosti in narodne mlačnosti bi bili oni točno izračunani zneski, katere pošilja slovanska javnost v tujinske zavode in za katere prenaša potem različne žalitve, zasramovanja materinščine, posmehovanja i. t. d. Saj se doslej živo spominjamo, kako surovo so sramotile pretekle dni praške podružnice tujih zavarovalnic našo materinščino. Kaj takega res ni mogoče opravičiti in to tem manj, ker imamo vendar češke vzajemne zavarovalnice in ko so ustanovili „Prvo češko“, smo dobili v njej tudi češki delniški zavod (kateri ima svojo filialko v Trstu in svoja glavna zastopstva v Ljubljani, Gorici, Celju in Celovecu). Dokler nismo imeli tega zavoda, je bilo mogoče razumeti, da so si izbirali nekateri naši ljudje tuje zavode, ker se morda niso hoteli zavarovati pri kakem vzajemnem zavodu, sedaj pa odpada tudi ta vzrok popolnoma. Naj navedemo še en važen moment, kateri najbolj osvetljuje postopanje onih Čehov, ki si izbirajo tuje zavarovalne zavode. Omenjeni zavod sklepa zavarovanja po najugodnejših pogojih in za mnogo nižje cene nego tuji zavodi in kdor se zavaruje pri tujem zavodu, ne le deluje v ojačenje nasprotnikov, ampak plačuje svoje zavarovanje pri njih mnogo dražje. Se-li ne kompromitiramo pri takih okoliščinah v očeh široke javnosti? Na to vprašanje ni težko odgovoriti in vendar vemo, da dosežemo najboljši uspeh, če se bomo držali povsod gesla „Svoji k svojim“ na narodno gospodarskem polju sploh in kar se tiče življenjskega zavarovanja še posebno. S tem bi pripomogli v to, da bi se krepko razvijala naša podjetja in bi rastla naša finančna moč, tako, da bi potem lahko zmagnosno nastopali tudi v vseh drugih ozirih.“ — Gornji članek so objavili te dni „Narodni Listy“ in mi smo ga posneli, ker je za nas najbrž še večje važnosti, nego za Čeha in to še posebno po 20. septembru t. l. Priporočamo ga našim čitateljem v polno uvaževanje.

Slavna šolska vodstva in gg. trgovci!

Naročajte in priporočajte šolske zvezke slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku. Glavne zaloge v Ljubljani pri V. Kenda, Vaso Petričič, Fr. Igljč i. dr. ter pri trgovcih po deželi.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Svoji k svojim!

Konečno se je začelo tudi pri nas uveljavljati načelo osamosvojitve na gospodarskem polju. Treba je pa, da se dosledno izvede v vseh strokah, torej tudi v zavarovalni. In ker je tega upati, išče banka „Slavija“

potovalnih in krajevnih zastopnikov.

Ponudbe sprejema nje generalni zastop v Ljubljani.

Edino pravi je samo Thierry-jev balzam

z zeleno nuno kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3.60. — Zavojnina prosta.

Vseposod priznani kot najboljši domači sredstvi zoper želodčne težave, zgago, krče, kašelj, zasliženje, vnetje, poškodbe, rane itd. — Naročila ali denarne pošiljave je nasloviti na:

A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatecu
Zaloge v več lekarnah.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:
kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:
kron 5,500.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urادuje se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Prva češka splošna delniška družba na življenje.

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- Za slučaj smrti.
- Za slučaj smrti in doživenja.
- Zavarovanje dote in oprave nevest.
- Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- Najrazličnejše kombinacije zagotovljenje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenjska zavarovalnica.

Glavno zastopništvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:
2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

Res. fond:

200.000 K

po 4 1/2 %

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Ekspor. Ceniki zastoj in poštne prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdovatelj O. Seydl Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobri se povsod

Anton Turk

književnik in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kazalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenjih.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

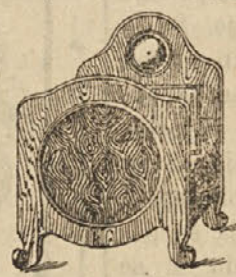

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, žimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovinci, kupujte užigalice v kolist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otrocih čevljev iz najboljših tovarov, domačih in tujih. Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje Zmerne cene. Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod

„Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske pripave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.— K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se

franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Pilsen, Češko.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog K 12,434.933.24

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907 K 12,888.795.43

Denarni promet K 59,197.246.20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.